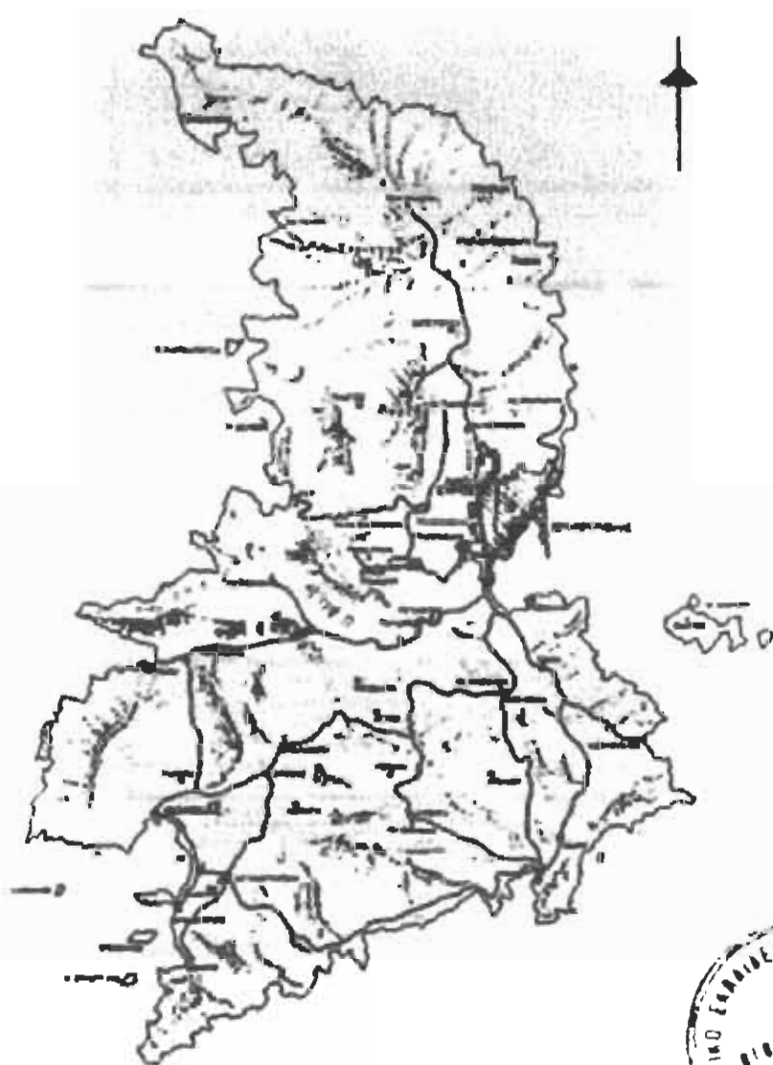

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΔΟΥΡΑΤΣΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΙΓΓΛΕΣΗ ΜΑΡΙΑ

PIΘMOΣ
CIBACOH- 2822

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.	3
1) Γεωγραφικά στοιχεία.	3
2) Ιστορική αναδρομή.	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.	11
1) Αξιοθέατα.	11
α. Εκκλησίες.	
β. Δημότικα κτίρια.	
γ. Κοιμητήριο Αγίου Γεωργίου.	
δ. Κληροδοτήματα.	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο.	17
1) Πρόγραμμα URBAN Ερμούπολης.	17
2) Βιομηχανικό Μουσείο.	18
3) Εργατικές κατοικίες μέσα στην ίδια την πόλη.	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο.	21
1) Η εξέλιξη του τουρισμού στη Σύρο.	21
2) Ανάπτυξη του τουρισμού.	23
3) Ανασταλτικοί παράγοντες.	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο.	28
1) Προτάσεις - Προοπτικές.	28
2) Ενέργειες Φορέων.	31
3) Πρόγραμμα ADAPT.	33
4) Καζίνο.	35

Πρόλογος

Η Ερμούπολη είναι μια άκρως ιδιότυπη βιομηχανική πόλη στο κέντρο του Ελληνικού αρχιπελάγους του Αιγαίου.

Προϊόν της ελληνική επανάστασης και των οθωμανικών αντιποίνων, προϊόν δηλαδή της ιστορικής βίας κάτω από την οποία συγκροτήθηκε η νεώτερη Ελλάδα.

Γειτονιές των πλουσίων, γειτονιές των φτωχών, δημόσια έργα και δημοτικά κτίρια, δίνουν στην πόλη ένα αναμφισβήτητα αστικό ύφος, απροσδόκητο μάλιστα για τον απροετοίμαστο επισκέπτη που έχει ταυτίσει το Κυκλαδικό τοπίο με τις καλοκαιρινές διακοπές του.

Η τουριστική ανάπτυξη της Ερμούπολης, της Άνω Σύρου και των άλλων κοινοτήτων του νησιού βρίσκεται σε κινητικότητα.

Στην εργασία αυτή θα προσπαθήσω με συντομία και αναφερόμενη σε ουσιαστικά σημεία της Συριανής δομής, να δώσω στον αναγνώστη μια πρώτη γνωριμία με τη Σύρο, την αρχοντική Ερμούπολη, τη μεσαιωνική Άνω Σύρο και εν συνεχεία με στοιχεία θα αναφερθώ στους ανασταλτικούς παράγοντες αλλά και στις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης του νησιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο.

1) Γεωγραφικά στοιχεία.

Για τον ταξιδιώτη που πρωτοαντικρίζει τη Σύρο καθώς έρχεται με το πλοίο από τον Πειραιά, τίποτα το ιδιαίτερο δεν είχε να παρουσιάσει η θέα του νησιού. Ένας ξερός απόκρημνος βράχος, χωρίς ίχνος βλάστησης και ιδιαίτερα το καλοκαίρι όταν οι λιγοστοί θάμνοι έχουν γίνει ένα με το χρώμα του βράχου.

Τα πρώτα κτίσματα, σκόρπια εδώ και εκεί, αργούν πολύ να φανούν, αλλά από την πρώτη στιγμή γίνεται φανερή η ανθρώπινη παρουσία, από τις ξερολιθιές, που χωρίζουν τον κατάξερο βράχο σε μικρές ή μεγάλες άγονες ιδιοκτησίες. Αλλά ξαφνικά πάνω σ' ένα πευκόφυτο ύψωμα προβάλλει μια εκκλησία. Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Το πλοίο σφυρίζει τρεις φορές. Ακούγονται καμπανοκρουσίες από την εκκλησία. Ο Άγιος Δημήτριος και η Σύρος καλωσορίζουν τους επισκέπτες.

Το τοπίο αλλάζει. Η Ερμούπολη δεν είναι πια μακριά. Αμέσως δυο γαλάζιοι τρούλοι, της Ανάστασης και του Αγίου Νικολάου, μαζί με τα σπίτια της συνοικίας Βαπόρια που μοιάζουν μετέωρα πάνω από τη θάλασσα, δίνουν μια πρώτη γεύση της πόλης, που είναι κτισμένη γύρω από το λιμάνι και στις πλαγίες ενός χαμηλού λόφου.

Όσο το πλοίο προχωρεί, αρχίζει να προβάλλει σιγά σιγά σε δεύτερο πλάνο ένας άλλος κωνικό λόφος. Είναι η κατάλευκη, από τα μεσαιωνικά της σπίτια, πόλη της Άνω Σύρου. Τα σπίτια φτάνουν ως την κορυφή που δεσπόζει η Ρωμαιοκαθολική Επισκοπή του Αγίου Γεωργίου.

Όταν το πλοίο φτάνει στο λιμάνι έχουμε τις δύο πόλεις σε όλους τους το ανάπτυγμα, σαν πανοραμικό πίνακα.

Η Σύρος θα πάψει να είναι ο ξερός και άγονος βράχος που παρουσιάστηκε στην αρχή.

Η Σύρος βρίσκεται στο κέντρο περίπου των Κυκλάδων. Από την κορυφή του λόφου της Άνω Σύρου, όταν η μέρα είναι ξάστερη, βλέπει κανείς σαν σε ανάγλυφο πίνακα τα Κυκλαδονήσια που απλώνονται γύρω.

Το σχήμα της είναι στενό και επίμηκες, πλαταίνει μόνο στο νότιο άκρο.

Μικρό το μέγεθος του νησιού. Το μήκος φτάνει τα 17 χιλιόμετρα και το εμβαδόν δεν ξεπερνά τα 86 τ.χ. Η ψηλότερη κορυφή είναι ο Πύργος (431 μέτρα).

Δύο είναι τα φυσικά και μεγάλα λιμάνια του. Η Ερμούπολη στα ανατολικά και ο Φοίνικας στα δυτικά. Πολυάριθμοι όμως είναι οι όρμοι και οι κοιλίσκοι σ' ολόκληρη την περίμετρο του νησιού. Η Βάρη, το Κίνι, ο Γαλησσάς, το Δελφίνι, τα Γράμματα και άλλοι πολλοί λιγότερο γνωστοί.

Στο εσωτερικό του νησιού απλώνονται μικρές πεδιάδες φυτεμένες με αμπέλια, οπωροφόρα δένδρα ή με κηπουρικά που αφθονούν στη Σύρο.

Στο γλυκό και εύκρατο κλίμα και κυρίως στην εργατικότητα των κατοίκων της οφείλεται η βλάστηση του νησιού, παρά την έλλειψη νερού. Πηγές με αρκετό νερό υπάρχουν μόνο σε ορισμένες θέσεις, όπως στον Άγιο Αθανάσιο, στο Επισκοπείο (ή Πισκοπιό), στα Χρούσσα, στα Τάλαντα, στον Σύριγγα και αλλού.

2) *Ιστορική αναδρομή.*

Όπως δειλά παρουσιάζει η Σύρος τις φυσικές της ομορφιές, δειλά παρουσιάζει και την πανάρχαια ιστορία της.

Εκτός του μικρού της Μουσείου δεν έχει να επιδείξει σπουδαία λείψανα της αρχαιότητας.

Τα ερείπια των σπιτιών στην τοποθεσία «ΚΑΣΤΡΙ» και τα ευρήματα από τους τάφους της «ΧΑΛΑΝΔΡΙΑΝΗΣ» (πάνω από 600 τάφοι) φανερώνουν ότι η ζωή εδώ αρχίζει από τα προϊστορικά χρόνια.

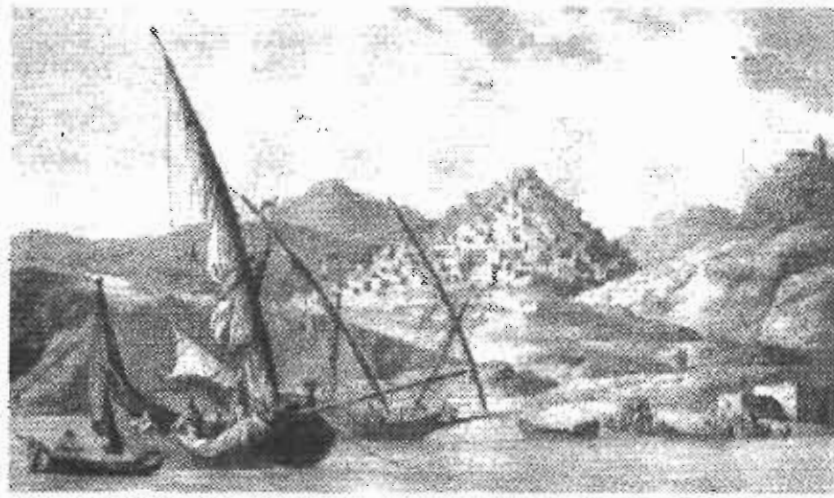
Το 2.000 π.Χ. η Σύρος εμφανίζεται ένα σημαντικό και αξιόλογο κέντρο του Κυκλαδικού πολιτισμού.

Χίλια χρόνια μετά, στα χρόνια του Ομήρου, η Σύρος τραγουδιέται από το γιο του βασιλιά της Κτησίας τον Εύμαιο. Ο Όμηρος είναι και η πρώτη γραπτή μαρτυρία για το νησί :

« Νησ' είναι, αν κάπου τ' ακούσεις, που λέγεται Συρία, της Ορτυγίας άνωθεν, όπου η τροπαίς του ηλίου ' δεν είναι πολυάνθρωπον, αλλ' είναι καρποφόρο ' έχει βοσκαίς και πρόβατα, κρασιά και σάρια δίδει ' και 'ς τον λαό πείνα ποτέ δεν ήλθε, ουδέ θερίζει τ' άμοιρα γένη των θνητών άλλη πληγή καμία, αλλ' ότ' εκεί 'ς την πόλι τους οι άνθρωποι γεράσουν ο Φοίβος ο αργυρότοξος κ' η Αρτέμιδα μαζί του με τα ανώδυνα βέλη των τους γλυκοθανατώνουν».

Στη συνέχεια μιλάει ο ποιητής για τις δύο πόλεις της Σύρου, για τον βασιλιά τους τον Κτήσιο Ορμενίδα και για την απαγωγή του μικρού πρίγκιπα Ευμαίου από τους Φοίνικες.

Η αφήγησή του δείχνει ότι συχνές ήταν οι εμπορικές επαφές των Φοινίκων με το νησί και όχι σπάνιες οι πειρατείες

Γενικά στα Ιστορικά χρόνια είναι γνωστό ότι αποικίστηκε από τους Αθηναίους, ότι αργότερα περιήλθε στην κατοχή της Σάμου και ότι τέλος έγινε μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας.

Αυτό που την έκανε περίφημη, ήταν το γεγονός ότι ήταν πατρίδα του μεγάλου φιλόσοφου Φερεκύδη, δασκαλου του Πυθαγόρα. Σώζεται ακόμη η σπηλιά που ζούσε και πέθανε αυτός ο σοφός της αρχαιότητας.

Οι δύο γνωστές αρχαίες πόλεις της, η Σύρος και ο Φοίνικας ελάχιστα ορατά λείψανα έχουν να επιδείξουν σήμερα.

Είναι πιθανόν οι βαρβαρικές επιδρομές που άρχισαν στον 3ο μ.Χ. αιώνα να ευθύνονται για την τότε ερήμωση της Σύρου.

Οπωσδήποτε όμως, αργότερα οι πειρατείες - συχνές στο Αιγαίο - έγιναν αιτία να ζήσει το νησί μια μεγάλη περίοδο εγκατάλειψης που δικαιολογεί την ρήση «Σύρα - Ψείρα».

Λόγω αυτών ακριβώς των πειρατειών, τα παράλια δεν προσφέρουν καμία ασφάλεια και έτσι οι λιγοστοί κάτοικοί της δημιουργούν τον 13ο αιώνα την πόλη της Άνω Σύρου.

Η Άνω Σύρος είναι στενά συνδεδεμένη με την Φραγκοκρατία.

Το νησί καταλαμβάνεται το 1207 από τον Βενετό Μάρκο Σανούδο, στο όνομα του Δόγη της Βενετίας και μαζί με τις περισσότερες από τις Κυκλάδες ιδρύεται το περίφημο Δουκάτο της Νάξου.

Το Δουκάτο καταλύεται το 1566.

Στη συνέχεια, κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας δεν παρουσιάζει το νησί ιδιαίτερο ιστορικό ενδιαφέρον.

Το 1633 εγκαθίστανται στο νησί Καπουτσίνοι μοναχοί και λίγο αργότερα Ιησουίτες. Η Γαλλία την θέτει υπό την προστασία της.

Αυτή την εποχή το λιμάνι αρχίζει να εξυπηρετεί ξένα πλοία. Το 1680 αποφασίστηκε να είναι ελεύθερο από κάθε φορολογική επιβάρυνση.

Όμως, μόλις στα τέλη του 18ου αιώνα η Σύρος βγαίνει από την αφάνεια. Αναπτύσσεται το εμπόριο και το λιμάνι της δέχεται πολλά ελληνικά και ξένα πλοία.

Μέχρι τα τέλη του 18ου αιώνα ο πληθυσμός δεν ξεπερνούσε τους 4.000 κατοίκους, αγρότες κυρίως και ναυτικούς που κατοικούσαν στη μοναδική πόλη του νησιού την Άνω Σύρο.

Το 1821 καταπλέουν τα πρώτα πλοiάρια με τους διωγμένους και ανυπεράσπιστους Έλληνες. Σμυρναίοι και Κυδωνιείς ήταν οι πρώτοι οικιστές. Αμέσως μετά ακολουθούν και άλλοι από την Μικρά Ασία, την Χίο και τα Ψαρρά.

Μέχρι το 1850 η Σύρος έχει δεχτεί εκατοντάδες πρόσφυγες, από κάθε Ελληνική γωνιά, που εκμεταλλευόμενοι την προστασία των αυτοχθόνων Ρωμαιοκαθολικών από τη Γαλλία, γεγονός που εξασφάλιζε και την ανοχή των Τούρκων, δημιούργησαν την βάση της ανάπτυξης του νησιού.

Σιγά σιγά δημιουργείται η νέα πόλη, η **ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ**.

1823 Ιδρύεται το Νοσοκομείο.

1824 Οικοδομείται ο πρώτος Ναός.

1826 Στον Μητροπολιτικό Ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος γίνονται τα βαφτίσια της νέας πόλης σε **ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ**.

1828 13.805 κάτοικοι.

1829 Ίδρυση του πρώτου ασφαλιστικού καταστήματος.

1832 Η Ερμούπολη έχει ήδη 5 ασφαλιστικά καταστήματα.

1833 Η Ερμούπολη πρωτεύουσα των Κυκλάδων. Έδρα Ορθόδοξης Επισκοπής. Ίδρυση του πρώτου Γυμνασίου στην Ελλάδα.

1835 Εκλέγεται ο πρώτος Δήμαρχος.

1837 Πολεοδομικό σχέδιο Ερμούπολης.

1848 ήδη έχει ιδρυθεί Εμποροδικείο, Ειρηνοδικείο, Κακουργιοδικείο, Πρωτοδικείο και Εφετείο.

1858 Πρώτη σε όλη την Ελλάδα αποκτά τηλεγραφικό σταθμό.

1861 Ιδρύεται η Νεώρειον Μηχανουργεία Σύρου Α.Ε.

1870 Ιδρύεται Πυροσβεστικό Σώμα.

Σε ολόκληρο το 19ο αιώνα η Ερμούπολη παίζει πρωταρχικό και πολυσήμαντο ρόλο στη ζωή του τόπου.

Δεύτερη πόλη του κράτους μετά την Αθήνα, με πληθυσμό 20.000 είναι ουσιαστικά η πρώτη εμπορική και βιομηχανική σε σημασία πόλη.

Βυρσοδεψεία, Ναυπηγεία, Υφαντουργεία, Πιλοποιεία, Πνευματοποιεία, Ζυθοποιεία και πολλές άλλες βιομηχανίες ανθούν.

Στην Ερμούπολη εκτός του εμπορίου ανθεί και πολιτιστική κίνηση.

1826 Η πρώτη θεατρική παράσταση.

1828 Ίδρυση πρώτου τυπογραφείου, τυπώνεται το πρώτο βιβλίο «*ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΜΕ ΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ*».

1831 Η «*ΜΕΛΙΣΣΑ*» πρώτη εφημερίδα (ως το 1900 είχαν εκδοθεί κατά καιρούς πάνω από 160 εφημερίδες).

1833 Ίδρυση του «Ελληνικού Μουσείου» με πρώτο μέλημα τη δημιουργία βιβλιοθήκης.

1840 Κατακλύζεται από Ιταλικούς μελοδραματικούς θιάσους.

1864 Εγκαίνια θεάτρου «ΑΠΟΛΛΩΝ».

1869 Ιδρύεται η Φιλαρμονική Δημοτική Εταιρεία.

1893 Η λειτουργία του Ισθμού της Κορίνθου αρχίζει να προσιωνίζει το μέλλον της πόλης. Τα πλοία πλέον προτιμούν τον Πειραιά, ο οποίος σιγά σιγά αναπτύσσεται. Η Σύρος αρχίζει να φθίνει.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο.

1) *Αξιοθέατα.*

α. Εκκλησίες.

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ των Καθολικών στην Άνω Σύρο. Είναι έδρα του Ρωμαιοκαθολικού Επισκόπου.

ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΚΙΝΩΝ στην Άνω Σύρο.

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ του ΣΩΤΗΡΟΣ στην Ερμούπολη (1824). Είναι η Μητρόπολη των Ορθοδόξων. Εδώ έχει ταφεί ο διδάσκαλος του Γένους *ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ*.

ΚΟΙΜΗΣΗ της ΘΕΟΤΟΚΟΥ στην Ερμούπολη (1828). Εδώ ανακαλύφθηκε τυχαία το 1985, από τον καθηγητή Μαστορόπουλο, έργο του *EL GRECO*, ιδιαίτερης αξίας. Φυλάσσεται στο Ναό.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ (1829). Μητρόπολη των Καθολικών στην Ερμούπολη.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

(1850). Οι εκκλησίες στην Ερμούπολη διακρίνονται για την αρχιτεκτονική τους. Ο Άγιος Νικόλαος όμως, όπως εύστοχα έχει γραφτεί *«φέρει τα πρωτεία όλων των εν Ελλάδι Ναών, υπερτερών μάλιστα και της εν Αθήναις Μητροπόλεως»*.

Μνημειακό έργο διαστάσεων 42 X 24X26 μέτρων. Έχει τον τύπο της Βασιλικής με τρούλο. Η εντύπωση που προκαλεί στον επισκέπτη το εσωτερικό του, είναι κάτι το μοναδικό. Όλοι οι τοίχοι του Ναού έχουν πλούσια διακόσμηση. Το μαρμάρινο τέμπλο, έργο του γλύπτη Γ. Βιτάλη, είναι από τα ωραιότερα

τέμπλα του περασμένου αιώνα και σε σύνθεση και σε εκτέλεση, φιλοτεχνημένο σε λευκό πεντελικό μάρμαρο.

ΑΝΑΣΤΑΣΗ του ΣΩΤΗΡΟΣ (1873). Δεσπόζει στον ομώνυμο λόφο.

β. Δημοτικά κτίρια.

ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΕΩΣ (1834). Σήμερα στεγάζονται διάφορες υπηρεσίες και καταστήματα και σε ορισμένες αίθουσες η νεοϊδρυθείσα ***ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ*** με μόνιμη έκθεση πινάκων της γκαλερί Πιερίδη και περιοδικές εκθέσεις γνωστών δημιουργών.

ΦΑΡΟΣ (1834). Δεσπόζει στο νησάκι ΔΙΔΥΜΗ απέναντι από το στόμιο του λιμανιού.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ (1833). *Είναι το πρώτο που λειτούργησε στον Ελληνικό χώρο.* Νεώτερη επιγραφή εντοιχισμένη στην είσοδο, θυμίζει στο σημερινό επισκέπτη τον ιδρυτή του και τον πρώτο Γυμνασιάρχη, τον *Νεόφυτο Βάμβα*. Εδώ απεφοίτησε και ο *Ελευθέριος Βενιζέλος*.

ΛΟΙΜΟΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟ (1837). Αν και ερειπωμένο σήμερα έχει ξεχωριστή γοητεία καθώς προβάλλει από μακριά χτισμένο σε χαμηλό ύψωμα απέναντι από την πόλη. Μνημειώδες συγκρότημα, αρχιτεκτονικό και ιστορικό μνημείο για τη Σύρου και την Ελλάδα ολόκληρη.

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ (1851). Σήμερα στεγάζει τον θερινό κινηματογράφο *ΠΑΛΛΑΣ*.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΡΟΛΟΙ (1861). Στην αυλή του 1ου Δημοτικού σχολείου από τα πρώτα στην Ελλάδα.

ΤΕΛΩΝΕΙΟ. Χτισμένο κοντά στη θάλασσα, στην ανατολική πλευρά της παραλίας είναι από τα πρώτα μνημειώδη κτίρια που αντικρίζει ο ταξιδιώτης μόλις το πλοίο φτάνει στο λιμάνι.

ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΛΛΩΝ (1864). Μικρογραφία της «**ΣΚΑΛΑΣ**» του *Μιλάνου*. Σήμερα βρίσκεται υπό επισκευή και αναπαλαίωση. Έργο του αρχιτέκτονα **P. SAMPO**.

ΛΕΣΧΗ ΕΛΛΑΣ (1864). Μνημειώδης είναι η εντύπωση που

προξενεί το κτίριο της Λέσχης με την επιμελημένη από μάρμαρο τοιχοδομία. Οι τοιχογραφίες με τους **Ερωειδείς** και τις **Μάσκες** που διατηρούνται στην αίθουσα του Χορού στον πρώτο όροφο, δίνουν μια ιδέα της πλούσιας εσωτερικής διακόσμησης. Σήμερα στεγάζει την **Δημοτική Βιβλιοθήκη** (σπάνιες εκδόσεις) και τις αίθουσες του **Πνευματικού Κέντρου** του Δήμου Ερμούπολης. Υπάρχει **μόνιμη αίθουσα αντιγράφων συλλογής Κυκλαδικού Πολιτισμού**.

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ (1876). Σε σχέδια *Ε. Τσίλερ*. Η εντύπωση που

προκαλεί είναι μνημειακή. Μοιάζει θα έλεγε κανείς περισσότερο με ανάκτορο. Σήμερα στεγάζει τις υπηρεσίες του Δήμου, τα Δικαστήρια και στο ισόγειο καταστήματα.

γ. Κοιμητήριο Αγίου Γεωργίου.

Ο πλούτος που συσσωρεύτηκε στο παρελθόν στην Ερμούπολη δεν διαφαίνεται μόνο στα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια αλλά και στα μεγαλόπρεπα μαυσωλεία του νεκροταφείου, όπως επίσης και στις επιγραφές που καλύπτουν κιβωτιόσχημους τάφους.

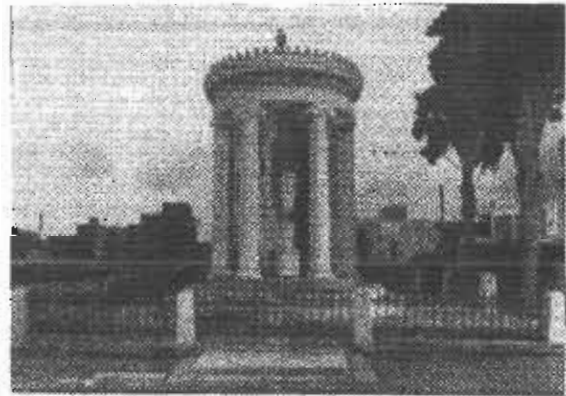
Τα περισσότερα μαυσωλεία, συγκεντρωμένα σε ιδιαίτερο χώρο με πλούσια βλάστηση καθρεπτίζουν τη φιλοσοφική θεώρηση της εποχής τους για το θάνατο, η οποία θέλει την εκμηδένιση του μακάβριου και σκοτεινού και επιδιώκει να διαφυλάξει αιώνια τη μνήμη των νεκρών.

Ο επισκέπτης θα βρεθεί μπροστά σε ένα απρόσμεγο γι' αυτόν μουσείο της Νεοελληνικής Γλυπτικής του 19ου αιώνα. Δημιουργήματα ως επί το πλείστον Τηνίων γλυπτών όπως των *Αλεξάνδρου Γ. Βιτάλη, Γεωργίου Ν. Βιτάλη, Ιωάννη Ν. Βιτάλη, Ιωάννου Καρπάκη, α-*

δελφών Φυτάλη καθώς επίσης και των *Μαρμαρινού, Περάκη, Σπανού, Φραγκούλη, Κανέσα* κλπ. ...

Χαρακτηριστικό των μνημείων, είτε πρόκειται για μασωλεία είτε για απλές επιτύμβιες πλάκες είναι ο πλούσιος διάκοσμος που αποτελεί επιβίωση αρχαίων συνηθειών και χριστιανικών αντιλήψεων. Στέφανοι, λύχνοι, δακρυδόχοι, λουτροφόροι, ανεστραμμένοι πυρσοί, πεταλούδα ψυχή, κληματίδα, άγγελοι, σταυροί, καθώς και παραστάσεις από τη ζωή, την αιτία και την ηλικία θανάτου, στοιχεία με κοινωνιολογικές και οικονομικές προεκτάσεις.

Ο Δήμος θα πρέπει να διαθέσει χρήματα και ιδιαίτερη προσοχή στο Νεκροταφείο αυτό που με την κατάλληλη προβολή του ως μουσείου θα μπορούσε να συμβάλλει σημαντικά στην προσέλκυση επισκεπτών και να συμβάλλει κατά ένα έστω μικρό λιθαράκι στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού.

δ. Κληροδοτήματα.

Ανάμεσα στα κτίρια της Ερμούπολης σημαντική θέση κατέχουν τα 31 κληροδοτήματα που έχουν παραχωρηθεί από διάφορους δωρητές σε 13 ιδρύματα διαχειριζόμενα από Δ.Σ. με επικεφαλείς, πολιτικές, θρησκευτικές αρχές και επιφανείς πολίτες της Σύρου.

Τα κληροδοτήματα αυτά, νεοκλασικά κτίρια τα περισσότερα βρίσκονται στο κεντρικό κτήμα της Ερμούπολης, στην *Πλατεία Μιαούλη, την οδό Πρωτοπαπαδάκη, την Πλατεία Τσιροπινά, τις οδούς Βενιζέλου και Πρωίου* τα περισσότερα. Λίγα είναι πιο μακριά, δυτικότερα ή στην περιοχή «*Βαπόρια*» ανατολικότερα.

Η κατάσταση των κτιρίων αυτών σήμερα είναι από καλή μέχρι ερειπίου. Όλα όμως χρειάζονται συντήρηση και επισκευές, σε διαφορετικό βαθμό το καθένα, για να μπορέσουν να συνεχίσουν να υπάρχουν.

Τα κτίρια αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο αλλά και πλεονέκτημα για την ανάπτυξη της Ερμούπολης.

Η ευαισθητοποίηση των ιδιωτικών αλλά και δημόσιων φορέων στην κατεύθυνση αποκατάστασης, επισκευής - συντήρησης και αξιοποίησης των κτισμάτων αυτών ως σημαντικού τμήματος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στο κέντρο του Αιγαίου θα συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη της Σύρου γενικότερα.

Εξάλλου κάποιο απ' αυτά τα κτίρια που στο παρελθόν χρησιμοποιείτο σαν ξενοδοχείο (*ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΝ*) θα μπορούσε με την κατάλληλη επισκευή να χρησιμοποιηθεί ως πολυτελής ξενώνας που και εισοδήματα θα φέρει στο Ίδρυμα το οποίο ανήκει, αλλά θα συμβάλλει και στην ανάπτυξη ποιοτικού τουρισμού.

Όλα αυτά τα κτίρια πρόκειται για κοσμήματα της Νεοελληνικής αρχιτεκτονικής που βρίσκονται στην πρώτη Ελληνική πόλη που δημιουργήθηκε μετά το 1821, και διατηρείται. Μια πόλη σύμβολο και ζωντανή μαρτυρία της γέννησης και της δημιουργίας της Νεότερης Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο.

1) Πρόγραμμα *URBAN* Ερμούπολης.

Στα προγράμματα που χρηματοδοτεί η *Ευρωπαϊκή Ένωση* έχει ενταχθεί η Ερμούπολη με πολιτιστικό τουρισμό. Ωφελούμενοι από το πρόγραμμα αυτό είναι οι εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις στον τουρισμό. Το συνολικό κόστος είναι 169.500 ECU.

Σύμφωνα με αυτό το πρόγραμμα ο πολιτιστικός τουρισμός στην Ερμούπολη μπορεί να προσελκύσει τριών ειδών επισκέψεις.

- a) *Ολιγοήμερες επισκέψεις για γνωριμία με την πόλη και τα αξιοθέατά της*, για μια ήρεμη και ενδιαφέρουσα διαμονή (όλο το χρόνο, κυρίως εσωτερικός τουρισμός).
- b) *Ημερήσιες εκδρομές από τις κοντινές Κυκλάδες* που έχουν μεγάλο αριθμό παραθεριστών τουριστών (κυρίως το καλοκαίρι, Έλληνες και ξένοι).
- c) *Διαμονή για συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια και εκδηλώσεις* που οργανώνονται από διάφορους πολιτιστικούς ή εκπαιδευτικούς φορείς, είτε της πόλης, είτε που επιλέγουν την Ερμούπολη ως κατάλληλο τόπο για αυτά, χάρη στη φυσιογνωμία της πόλης και στα αξιοθέατά της. Η πόλη δεν έχει χωρητικότητα για μεγάλα συνέδρια, αλλά μπορεί να έχει μια συνεχή ροή από μικρής κλίμακας γεγονότα που διατηρούν ξενώνες και συναφείς υπηρεσίες.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει την εκπόνηση ενός σχεδίου για την προβολή της Σύρου ως πόλου έλξης για επισκέπτες με πολιτιστικά ενδιαφέροντα καθώς και τις δαπάνες προβολής για τα πρώτα έτη.

Παράλληλα θα παρέχονται συμβουλές στους τοπικούς φορείς εκπαίδευσης και πολιτισμού για τη διοργάνωση εκδηλώσεων στην Ερμούπολη και συμβουλές σε τοπικές μονάδες υπηρεσιών για την δημιουργία πακέτων επίσκεψης (π.χ. για τις ημερήσιες εκδρομές από τα κοντινά νησιά). Η αξιοποίηση των ελκυστικών στοιχείων της πόλης όπως το *Μουσείο Βιομηχανικής Ιστορίας* (υπό ίδρυση), το *Ιστορικό Αρχείο Νομού Κυκλάδων*, τα αρχοντικά σπίτια κλπ.

2) *Βιομηχανικό Μουσείο.*

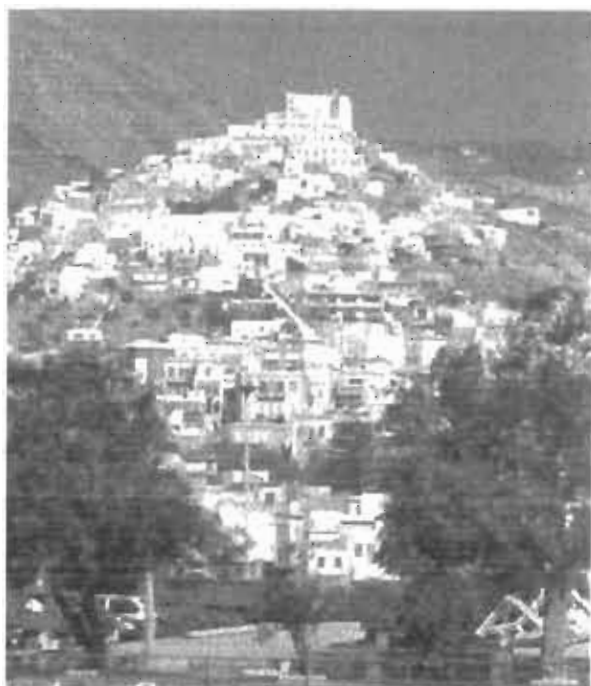
Η Ερμούπολη είναι μια από τις ελάχιστες, ίσως η μόνη Ελληνική πόλη που διασώζει ικανοποιητικά τα υλικά σημάδια της Ιστορίας της. Αυτό είναι ένας ανυπολόγιστος Εθνικός πλούτος. Εξακόσιες περίπου νεοκλασικές οικοδομές (για κατοικία και άλλες χρήσεις) και ένα βιομηχανικός ερειπιώνας μοναδικό μνημείο μιας οικονομικής και τεχνικής δραστηριότητας που δεν μπορεί βέβαια να ξαναζήσει όπως πριν, μπορεί όμως να αναστηλωθεί.

Σύμφωνα με τις προτάσεις του *Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών)* θα πρέπει να συσταθεί Ίδρυμα που θα μπορούσε να πάρει τη μορφή ενός *βιομηχανικού μουσείου* που θα συμπληρώνεται με έργα και δραστηριότητες συναφείς όπως εκπαίδευση για τη διάσωση των παραδοσιακών επαγγελματών, παραγωγή παλαιών ξεχασμένων βιομηχανικών προϊόντων (πολιτιστικός τουρισμός) κλπ. Κυρίως όμως το ίδρυμα αυτό θα επωμιστεί τον βαρύ ρόλο της διαπαιδαγώγησης - μύησης των νέων γενεών (φοιτητών, μαθητών, εργαζομένων) στη διαδικασία της παραγωγικής εργασίας, στην Ιστορία του ανθρώπινου μόχθου.

Η Ερμούπολη έχει όλες τις προϋποθέσεις να στεγάσει ένα Εθνικής εμβέλειας *Βιομηχανικό Μουσείο* μέσα στο οποίο θα βρει ξεχωριστή θέση και η πολύπλευρη ιστορία της ίδιας της πόλης.

3) *Εργατικές κατοικίες μέσα στην ίδια την πόλη.*

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόταση αυτή που σιγά σιγά βρίσκει πολλούς υποστηρικτές για τον οικισμό του Δήμου Άνω Σύρου.

Η φυγή και η εγκατάλειψη των κατοίκων έχει σαν αποτέλεσμα Έλληνες και ξένοι επισκέπτες να βρουν πρόσφορο έδαφος για την κατάκτηση του εγκαταλειπόμενου οικισμού.

Χαμηλές στην αρχή οι τιμές, σήμερα είναι ήδη πολύ υψηλές. Όμως το ρεύμα είναι σχεδόν ανεξέλεγκτο. Πάνω από 100 σπίτια ανή-

κουν σε ξένους (Έλληνες και αλλοδαπούς). Σε ανθρώπους που εντυπωσιάστηκαν από τα ασπρισμένα σοκάκια, από τις κατανυκτικές λιτανείες, από τα γραφικά ήθη και έθιμα ή παρασύρθηκαν από την μόδα του λαϊκού σπιτιού σε παραδοσιακό οικισμό.

Αυτοί θα είναι οι μελλοντικοί κάτοικοι των 15 ημερών το χρόνο. Θα διατηρήσουν άραγε το ίδιο ενδιαφέρον για τα όμορφα κάτασπρα σοκάκια με τα ασπρισμένα σκαλάκια, όταν σε λίγα χρόνια θα πρέπει οι ίδιοι να τα ασπρίζουν;

Θα εξακολουθούν να ενδιαφέρονται όχι πια ως θεατές αλλά ως μετέχοντες στις γραφικές λιτανείες όταν δεν θα υπάρχει πλέον αρκετός ντόπιος πληθυσμός για να εξασφαλίζει το θέαμα;

Πως μπορεί κάποιος να μιλάει για τουριστική ανάπτυξη αλλά ακόμη περισσότερο για προστασία, διατήρηση, ανάδειξη της Άνω Σύρου γενικότερα;

Μια πρόταση είναι : ο *Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας* να επισκεύαζε μερικά ερείπια μέσα στον ίδιο τον οικισμό, αντί να κτίζει μερικές πολυκατοικίες 6 χιλιόμετρα μακριά και να ξεριζώνει έτσι στοιχεία υγιή με την μετανάστευση. Γιατί μετανάστευση είναι για τον κάτοικο της Άνω Σύρου, η μεταφύτευσή του έξω από το κλίμα του, έξω από την κοινωνική, τη θρησκευτική, την πολιτιστική του ατμόσφαιρα.

Η αντίστοιχη προσπάθεια του Δήμου Άνω Σύρου είναι πραγματι αξιέπαινη. Την τελευταία δεκαετία όχι μόνο έχει επισκευάσει, αποκαταστήσει, συντηρήσει πολλά κτίρια, δημόσιους χώρους ή σπίτια της ιδιοκτησίας του, αλλά βοηθά σημαντικά στις δυσκολίες επισκευής, την απομάκρυνση μπαζών, τη μεταφορά υλικών.

Ένας από τους «κράχτες» του τουρισμού στη Σύρο, η μεσαιωνική Απάνω Χώρα θα πρέπει να τονωθεί ώστε να μη χάσει τους κατοίκους της και γίνει «πόλη κοιμητήριο» που ανασταίνεται κάθε καλοκαίρι από τις διακοπές των νέων κατοίκων της. Ο τουρίστας δεν έρχεται να δει μόνο σοκάκια, παλιά κτίρια κλπ., έρχεται να δει και το χαμόγελο, τη φιλοξενία, την ανθρωπιά των

κατοίκων ενός τόπου και αυτοί οι κάτοικοι σε μερικά χρόνια ίσως να μην υπάρχουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο.

1) Η εξέλιξη του τουρισμού στη Σύρο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του έτους 1995 που παρέχονται από τον ΕΟΤ (γραφείο Κυκλάδων) το δυναμικό τουριστικών καταλυμάτων της νήσου Σύρου ανέρχεται σε :

- 35 ξενοδοχεία με δυναμικότητα 869 δωμάτια 1604 κλίνες και
- 124 επιχειρήσεις ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων με δυναμικότητα 800. δωματίων 1679 κλίνες
- Σύνολο 1669 δωμάτια 3283 κλίνες
- Υπάρχουν επίσης και 2 CAMPINGS

Την περίοδο 1990 - 1992 παρατηρείται ελαφριά πτωτική τάση της σχετικής συμμετοχής των αφίξεων και διανυκτερεύσεων τουριστών στη Σύρο επί του συνόλου του Νομού Κυκλάδων. Την ίδια περίοδο σε απόλυτα μεγέθη η τουριστική κίνηση της Σύρου παρουσιάζει αξιόλογη διακύμανση (με το ελάχιστο το έτος 1991) ενώ στο σύνολο του Νομού παρατηρείται συνεχής αύξηση στις αφίξεις και αντίστοιχη διακύμανση στις διανυκτερεύσεις για την τουριστική περίοδο αιχμής (Ιούνιος - Αύγουστος) των ετών 1990-1994. Με πρόσθετο στοιχείο την ανάκαμψη της τουριστικής κίνησης της Σύρου την περίοδο αιχμής του έτους 1994.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των μηνιαίων κινήσεων της περιόδου 1991-1992 στη Σύρο πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο ετήσια 15.000 - 18.000 αφίξεις τουριστών και 48.000 - 57.000 διανυκτερεύσεις.

Η περίοδος τουριστικής αιχμής σημειώνεται από τον Μάιο ως τον Σεπτέμβριο κάθε έτους οπότε πραγματοποιείται το 67% των αφίξεων και το 77% των διανυκτερεύσεων (ποσοστά επί της συνολικής ετήσιας κίνησης).

Με βάση τα προηγούμενα η Σύρος προσελκύει (σε κανονικές συνθήκες) περίπου το 4% - 6% της τουριστικής κίνησης που πραγματοποιείται στο Νομό Κυκλάδων.

Ωστόσο οι διακυμάνσεις που παρατηρούνται δείχνουν ότι με κατάλληλη τουριστική πολιτική η Σύρος είναι πιθανό να διευρύνει τη συμμετοχή της στη συνολική τουριστική κίνηση. Χαρακτηριστικό είναι ότι μετά από προβολή της Σύρου από τηλεοπτικό σώου

(BRAVO) οι αφίξεις κατά το μήνα Αύγουστο του 1995 ήταν 4.960 έναντι 3.456 του 1994 (αύξηση 45%).

Βέβαια είναι γενικά αποδεκτό ότι ο τουρισμός δεν μπορεί να αποτελέσει για τη Σύρο τη μοναδική πηγή εισοδημάτων.

2) Ανάπτυξη του τουρισμού.

Η ανάπτυξη του τουρισμού απαιτείται να γίνει στο πλαίσιο προσπαθειών για την ανασυγκρότηση της βιομηχανίας της πόλης σε συνδυασμό με δράσεις που θα στοχεύουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς που διαθέτει η Ερμούπολη.

Εξάλλου η Σύρος συνολικά δεν μπορεί να υπολογίζει σε σταθερή ανάπτυξη τουρισμού υψηλής ποιότητας, που είναι ο γενικότερος στόχος της τουριστικής πολιτικής της χώρας, αν δεν μπει στην τουριστική αγορά με τα σοβαρά συγκριτικά πλεονεκτήματά της, που είναι ακριβώς η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της και πολιτιστική κληρονομιά της.

Η ανάδειξη και η προβολή του οικιστικού θησαυρού της Ερμούπολης που αποτελεί μια *όμορφη νεοκλασική πόλη του 19ου αιώνα* θα προσελκύσει επισκέπτες υψηλών εισοδημάτων και υψηλού μορφωτικού επιπέδου, που επιδιώκουν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με πολιτιστικές δραστηριότητες και επιμόρφωση.

Για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ερμούπολης έχουν ιδιαίτερη σημασία η αναπαλαίωση, προστασία και διατήρηση του *Ιστορικού Κέντρου* της πόλης και ιδιαίτερα των κτιρίων μνημείων, που προανέφερα καθώς και οι δράσεις βιομηχανικής αρχαιολογίας που στοχεύουν στη διατήρηση και αξιοποίηση των παλαιών βιομηχανικών εγκαταστάσεων.

Το νησί σήμερα ελάχιστα βοηθήθηκε από τις διαφημιστικές καμπάνιες του *EOT*.

Είναι ενδεικτικό ότι σε φυλλάδιο του *EOT* για τις Κυκλάδες διαφημιζόταν ... ως μαγικές παραλίες, περιοχές που βρίσκονται στο κέντρο του νησιού.

Ακόμη όμως και με την πιο οργανωμένη διαφήμιση δεν πρέπει να αναμένονται θαύματα. Οι 3.283 κλίνες που διαθέτει το νησί είναι μάλλον λίγες για να στηρίξουν την οικονομία του νησιού με τους 24.000 κατοίκους.

Η τουριστική περίοδος διαρκεί μόνο 40 ημέρες, από τα μέσα Ιουλίου μέχρι το τέλος του Αυγούστου. Για να δημιουργηθεί θα πρέπει να περάσουν χρόνια...

3) Ανασταλτικοί παράγοντες.

Ανάμεσα στα πανέμορφα νεοκλασικά της Ερμούπολης, εμφανίζονται όλο και περισσότερες φωτεινές επιγραφές. Το βράδυ τα μεγάφωνα των κέντρων ταραάζουν τη γαλήνη του νησιού. Θα έρθει άραγε η οικονομική και τουριστική ανάκαμψη με τα «μπαράκια» και «φαστ φουντ» ;

Πέντε χιλιάδες αυτοκίνητα και δώδεκα χιλιάδες δίκυκλα κυκλοφορούν στους στενούς δρόμους του νησιού, προκαλώντας και κυκλοφοριακό πρόβλημα και ηχορύπανση...

Οι εκπρόσωποι των καταστημάτων παροχής υπηρεσιών εκλήθησαν πρόσφατα από τους άλλους φορείς του νησιού να σεβαστούν τον παραδοσιακό χαρακτήρα της Ερμούπολης. Στα λόγια όμως συμφωνούν όλοι. Το ζητούμενο είναι να γίνουν και έργα.

Πρέπει να ξηλωθούν οι αντιαισθητικές πινακίδες, πρέπει να δοθούν τα πεζοδρόμια και η παραλία στους πολίτες και όχι στα τρα-

πεζάκια και στις ομπρέλες ηλίου των καταστημάτων. Πρέπει να γίνουν περισσότεροι πεζόδρομοι, καθότι οι δρόμοι της Ερμούπολης δεν έχουν κατασκευαστεί για αυτοκίνητα. Πρέπει, Πρέπει, Πρέπει...

Ανασταλτικό παράγοντα τουριστικής ανάπτυξης του νησιού αποτελεί η ύπαρξη των εγκαταστάσεων του ναυπηγείου του *Νεωρίου* καθώς και οι δεξαμενές καυσίμων της *ΣΕΚΑΒΙΝ*.

Αναγκαίο κακό η ύπαρξη του ναυπηγείου, καθότι είναι η μόνη πλέον βιομηχανική μονάδα του νησιού από την οποία συντηρείται μεγάλο μέρος του πληθυσμού του νησιού.

Με καθαρά τουριστικά κριτήρια θα έπρεπε να υπάρξουν κινητοποιήσεις για την απομάκρυνσή του, που θα έβρισκαν σύμμαχο και μελέτες ειδικών για το κακό που προκαλεί στην υγεία των κατοίκων λόγω της ρύπανσης που προκαλεί (αμμοβολή, χρωματισμοί, κλπ.). Όμως ακόμη δεν είναι έτοιμο το νησί να αντέξει το οικονομικό σοκ που θα συνεπάγεται η απομάκρυνση του ναυπηγείου, συνθήκες που έζησαν δραματικά οι Συριοί κατά τα δύο έτη που παρέμεινε κλειστό λόγω ιδιωτικοποίησής του.

Απομένει η προσπάθεια συμβίωσης και το κατά την λαϊκή έκφραση «*κάνε τα στραβά μάτια*».

Ήδη από πλευράς ναυπηγείου γίνονται προσπάθειες μείωσης της προκαλούμενης ρύπανσης (αγορά ειδικού πλοιάριο καθαρισμού λιμένος κλπ.).

Όσον αφορά τις δεξαμενές καυσίμων, η αλήθεια είναι ότι προκαλούν αισθητικά τον επισκέπτη αλλά και τους Συριανούς και καλό θα ήταν να απομακρυνθούν. Όμως όσο αυτό δεν είναι εφικτό, θα μπορούσε να γίνει αισθητική παρέμβαση του Δήμου με δενδροφυτεύσεις έτσι ώστε να μειωθεί η δυσμενής επίπτωση στο τοπίο.

Σημαντικό πρόβλημα είναι το συγκοινωνιακό που αν δε λυθεί είναι δύσκολο να μιλάμε για τουριστική ανάπτυξη.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι παρά τη μεγάλη τοπική κατά το πλείστον και όχι έστω τουριστική κίνηση, η Σύρος έρμαιη-ορισμένων εφοπλιστικών συμφερόντων που ίσως να «έχουν αγοράσει» από ορισμένους «μανδαρίνους» του υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας δεν έχει κατορθώσει να εξυπηρετείται από πολλά επιβατικά πλοία.

Εξυπηρετείται ως επί το πλείστον από την γραμμή Πειραιά - Σύρου - Τήνου - Μυκόνου, που το καλοκαίρι συνήθως έχει δύο πλοία και τα δύο πρωί από Πειραιά και κατά την περίοδο Ιουλίου - Αυγούστου δρομολογείται και βραδινό και περιστασιακά συνδέεται και με τα υπόλοιπα Κυκλαδονήσια.

Τον χειμώνα η κατάσταση είναι δραματική. Το πλοίο γίνεται ένα καθημερινά και έχει 2 φορές σύνδεση με Παροναξιά κλπ. Χαρακτηριστικά αναφέρω ότι ημέρα Σάββατο, η Σύρος, με μόνιμο πληθυσμό 25.000 κατοίκων, εξυπηρετείται από ένα πλοίο και η γραμμή Παροναξιάς - Θήρας με σαφώς μικρότερη επιβατική κίνηση, εξυπη-

ρετείται από πέντε. Και η καθυστέρηση που θα είχαν τα πλοία αν προσέγγιζαν και την Σύρο είναι τριάντα λεπτά.

Έχουν γίνει κατά καιρούς πολλές διαμαρτυρίες και από το *Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο* και από το *Δικηγορικό Σύλλογο* και από άλλους φορείς προς το *Υπουργείο* αλλά το μόνο που καταφέρνουν είναι κάποιο *EXTRA* δρομολόγιο για να εξυπηρετηθούν συγκεκριμένες ανάγκες.

Η Σύρος συνδέεται καθημερινά τον χειμώνα με δύο αεροπορικά δρομολόγια με την Αθήνα και το καλοκαίρι με τρία. Πρόβλημα είναι ότι ως επί το πλείστον δρομολογούνται αεροπλάνα τύπου *DORNIER 19* θέσεων που και δεν επαρκούν για την συνεχώς αυξανόμενη τουριστική κίνηση αλλά και λόγω του μεγέθους τους είναι ανασταλτικός παράγοντας χρησιμοποίησής τους από πολλούς επιβάτες.

Ωστόσο δεν είναι όλα απαισιόδοξα, έργα βελτίωσης της υποδομής του νησιού βρίσκονται σε εξέλιξη ή προγραμματίζονται.

Έγινε η επέκταση του αεροδιαδρόμου ώστε να δέχεται και μεγαλύτερα αεροσκάφη, προπαντός όμως πτήσεις *CHARTER*. Προχωρά και τελειώνει εντός του 1996 και ο φωτισμός του διαδρόμου. Κατασκευάστηκαν πραγματικές εγκαταστάσεις αεροδρομίου (μέχρι πρότινος η αίθουσα αναμονής ήταν κτίσμα με τσίγκινη στέγη).

Έχει γίνει δεκτή πρόταση για κατασκευή μαρίνας.

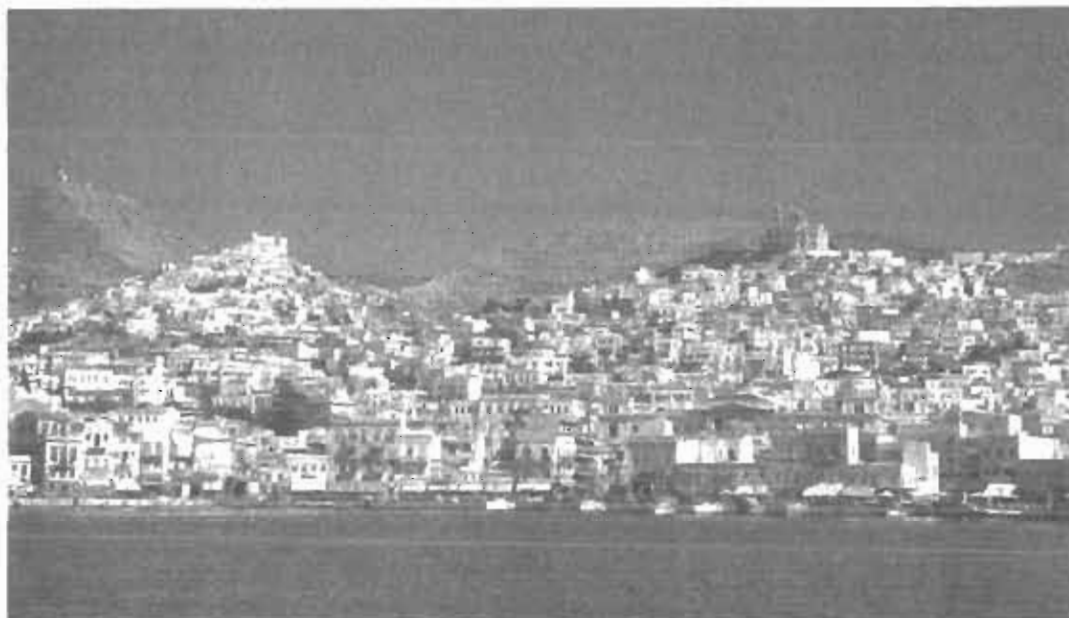
Το *Καζίνο* θα λειτουργήσει μέσα στο χειμώνα, σε προσωρινές έστω εγκαταστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο.

1) Προτάσεις - Προοπτικές.

Κοινή διαπίστωση, ίσως και ελπίδα των Συριανών Φορέων και κατοίκων είναι ότι, την έναρξη λειτουργίας του *KAZINO* θα πυκνώσουν τόσο τα αεροπορικά όσα και τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί στην τουριστική σεζόν. Κρίνεται απαραίτητη η δρομολόγηση αεροπλάνων μεταξύ Σύρου - Θήρας (διάρκεια ταξιδιού με πλοίο 8 ώρες, με αεροπλάνο 30 λεπτά), Σύρου - Ρόδου (διάρκεια ταξιδιού με πλοίο 18 ώρες, με αεροπλάνο 40 λεπτά), ίσως και με άλλους προορισμούς που θα εξυπηρετούν τουριστικούς σκοπούς και θα αποδίδουν οικονομικά.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση από τους τουριστικούς παράγοντες, στον *Κυκλαδίτικο Περιφερειακό Τουρισμό*, δηλαδή να κατορθώσουν να μπει η Σύρος στα «πακέτα» των μεγάλων τουριστικών πρακτόρων μαζί με τη Μύκονο ή την Θήρα ή την Πάρο και με άλλους συνδυασμούς.

Επίσης η προσέγγιση κρουαζιερόπλοιων εκτός της Θήρας, Μυκόνου και Τήνου και στην Σύρο θα δώσει άνοδο βραχυπρόθεσμα στην οικονομία της τοπικής κοινωνίας αλλά και μακρυπρόθεσμα στην τουριστική προβολή και διαφήμιση της Σύρου.

Αλλά εκτός της ξένης τουριστικής κίνησης θα μπορούσε να αναπτυχθεί, ίσως από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, τοπική τουριστική αγορά με ιδιαίτερα τουριστικά «πακέτα» κατά τα πρότυπα του κοινωνικού τουρισμού κλπ. Θα μπορούσαν ξενοδοχεία, εστιατόρια κλπ, σε περίοδο με χαμηλή κίνηση να προσφέρουν, έστω και *με χρηματοδότηση των Δήμων και Κοινοτήτων Κυκλάδων και Δωδεκανήσων*, φτηνές τιμές για μόνιμους κάτοικους της Περιφέρειας αυτής. Αναφέρομαι σε μια περιφέρεια που περιλαμβάνει τουριστικούς κολοσσούς όπως *Μύκονο, Θήρα, Ρόδο και Κω* αλλά και *Πάτμο, Πάρο, Τήνο, Μήλο, Σίφνο* κλπ.

Άλλο είδος τουρισμού που θα μπορούσε να αναπτυχθεί με βάση τη Σύρο, θα ήταν ο Θρησκευτικός Τουρισμός.

Γνωστή και από τα προλεγόμενα η ιστορία της Σύρου με το έντονο Καθολικό στοιχείο και με την αρμονική συμβίωση των Ορθόδοξων και Καθολικών. Με πρωτοβουλία τόσο της Καθολικής Άνω Σύρου όσο και της Ορθόδοξης Ερμούπολης και με τη συνεργασία και με τις δύο Επισκοπές, θα μπορούσε να διαφημιστεί σε κατάλληλα περιοδικά του εξωτερικού η ιδιαιτερότητα αυτή και να προσέλθουν άτομα ειδικού ενδιαφέροντος αν αναλογιστούμε ότι το ταξίδι θα μπορούσε να συνδυαστεί με επίσκεψη στην Τήνο, Προσκύνημα εφάμιλλο με το καθολικό της Λούρδης στη Γαλλία, με επίσκεψη στην Πάρο, στην Έκατονταπυλιανή, Πρωτοχριστιανικό Ναό που θεμελίωσε η Αγία Ελένη, στη Μήλο όπου οι σπουδαιότερες κατακόμβες στον Ελληνικό χώρο αλλά και στην Πάτμο στο νησί της Αποκάλυψης.

Αυτό το είδος τουρισμού θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσα από έξυπνα υποβληθέντα προγράμματα της Περιφέρειας προς την *ΕΟΚ* όπου κατάλληλα θα τονίζεται το *PAPA INSULA* και η ιδιομορφία της συμβίωσης αυτής (στον Ελλαδικό χώρο οι Καθολικοί είναι 25.000 και στη Σύρο 8.000).

Η σύσταση της «*Δημοτικής Επιχείρησης για την Εποπτεία του Καζίνο*» προσβλέπει στην πλήρη αξιοποίηση του νησιού, ένεκα της δραστηριότητας αυτής (αναφορά σε μελέτη βιοσημότητός του, προσωρινή στέγαση, μελλοντική, υποδομή)

Συνεδριακός Τουρισμός. Η Σύρος λόγω της μικρής απόστασης από την Αθήνα και σαν πόλη και Κυκλαδονήσι ταυτόχρονα, προσφέρεται για *Συνεδριακό Τουρισμό*. Ήδη λειτουργεί μικρή συνεδριακή αίθουσα στο ξενοδοχείο *ΕΡΜΗΣ*, δυναμικότητας . Σοβαρή και αξιόλογη προσπάθεια στον τομέα αυτόν είναι η προσπάθεια του *Σωματείου (Ν.Ε.Ο.Σ.) Νεανικός Επιμορφωτικός Όμιλος Σύρου*, που με ιδιόκτητή του έκταση 43.000 τ.μ. στην περιοχή Νήτες του Μέγα Γιαλού Σύρου, φιλοδοξεί την ανέγερση συνεδριακού κέντρου, υπεσύγχρονο με *Συνεδριακή Αίθουσα 250 + 75 + 75* ατόμων και ταυτόχρονη διαμονή 100 συνέδρων. Ταυτόχρονα θα δοθεί έμφαση σε διεθνείς συνάξεις θρησκευτικού και μη ενδιαφέροντος καθώς και σε *RETRAIT* διαφόρων κοινωνικών ομάδων συνταξιούχων, νέων ζευγαριών, υποψήφιων ζευγαριών κλπ. Ήδη έχει υποβληθεί η έτοιμη προμελέτη στην *Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου* προς ένταξη στα Κοινωνικά Προγράμματα (προϋπολογισμού 2.000.000.000).

Άλλες προσπάθειες που σίγουρα θα μπορούσαν να συμβάλουν στην τουριστική ανάπτυξη είναι η δημιουργία τακτικών ετήσιων εκδηλώσεων. Ήδη υπάρχουν οι τακτικές ετήσιες εκδηλώσεις : *ΑΠΑΝΩΣΥΡΙΑ, ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙΑ, ΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ*. Με την βάση τόσο του Λυκείου των Ελληνίδων όσο

και δύο θεατρικών συλλόγων ΑΠΟΛΛΩΝ και ΣΟΥΡΗΣ με αξιόλογες ερασιτεχνικές παραστάσεις αλλά και με την ήδη υπάρχουσα υποδομή του ιστορικού (και προς τελικό στάδιο της αναπαλαίωσης του) θεάτρου ΑΠΟΛΛΩΝ, θα μπορούσε να γίνει προσπάθεια φιλοξενίας διεθνούς ετήσιου φεστιβάλ ερασιτεχνικών θεατρικών συλλόγων (πρόταση που θα εύρισκε θετική την ΕΟΚ, για τη χρηματοδότησή της από τα πολιτιστικά της προγράμματα).

2) **Ενέργειες Φορέων.**

Η Σύρος λόγω της ιδιότητάς της ως Διοικητικό και Εμπορικό Κέντρο των Κυκλάδων, δεν αναπτύχθηκε τουριστικά παρόλο που βρίσκεται στο κέντρο ενός κατεξοχήν τουριστικού Νομού της Ελλάδος και πλησίον νησιών με μεγάλη τουριστική ανάπτυξη όπως η Μύκονος, η Πάρος κα.

Τα τελευταία 4-5 χρόνια, ξεκίνησε μια μεγάλη προσπάθεια να στραφεί η οικονομία του νησιού και προς τον τουρισμό, παράλληλα με τις άλλες οικονομικές του δραστηριότητες.

Φορείς της Σύρου όπως η Ένωση Ξενοδόχων Σύρου, οι δύο Δήμοι του νησιού, οι Κοινότητες, ο Εμπορικός Σύλλογος Σύρου, ο Σύλλογος Τουριστικών Πρακτόρων, ο Σύλλογος Ενοικιαζομένων Δωματίων και ο Σύλλογος Καφετεριών - Μπαρ, συνέστησαν ένα Φορέα ο οποίος ονομάστηκε «Φορέας Τουριστικής Προβολής και Ανάπτυξης της Σύρου». Ο σκοπός του Φορέα αυτού είναι :

- Να προβάλλει στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό τον τουριστικό χαρακτήρα του νησιού ο οποίος παρουσιάζει μοναδικότητα (Νεοκλασική Ερμούπολη, Μεσαιωνικός οικισμός Άνω Σύρου, θαυμάσια παραθαλάσσια χωριά, παραλίες κλπ.) σε ολόκληρο το Αιγαίο Πέλαγος.

- Να εκδώσει έντυπο διαφημιστικό υλικό τουριστικού περιεχομένου.
- Να δημιουργήσει με την βοήθεια διαφόρων κρατικών φορέων τις βάσεις μιας σωστής τουριστικής υποδομής.
- Να καθιερώσει το νησί ως ένα «*νέο και προσιτό προορισμό μέσα στις Κυκλάδες*».
- Να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ανάπτυξης σωστής επαγγελματικής και τουριστικής συνείδησης στους πάσης φύσεως επαγγελματίες του νησιού.

Τα βασικότερα προβλήματα που επιδρούν αρνητικά στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού είναι τα εξής :

- **Ελλιπής ακτοπλοϊκή σύνδεση** της Σύρου με άλλα νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων, καθώς και τον Πειραιά.
- **Μικρό αεροδρόμιο.** Το νησί εξυπηρετείται αεροπορικά με τα μικρά αεροπλάνα των 18 θέσεων. Εφέτος προστέθηκε και ένα άλλο πρόβλημα, αυτό της ματαίωσης των απ' ευθείας πτήσεων Ζυρίχης - Σύρου λόγω της μη έγκαιρης τοποθέτησης των ειδικών φώτων (*PAPI LIGHTS*) στο αεροδρόμιο.
- **Η ναυπηγο-επισκευαστική δραστηριότητα** με τα επακόλουθά της μέσα στην καρδιά της Ερμούπολης οπωσδήποτε δημιουργεί πρόβλημα στην ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής της πόλης και γενικότερα του νησιού. Ωστόσο τα ναυπηγεία είναι στοιχείο του βιομηχανικού παρελθόντος και της ανάπτυξης που γνώρισε κάποτε το νησί, καθώς αποτελούσαν τον οικο-

νομικό του πνεύμονα. Δυστυχώς όμως οι όποιες εξαρτήσεις της οικονομία του από αυτά συνεχίζεται ακόμη και σήμερα.

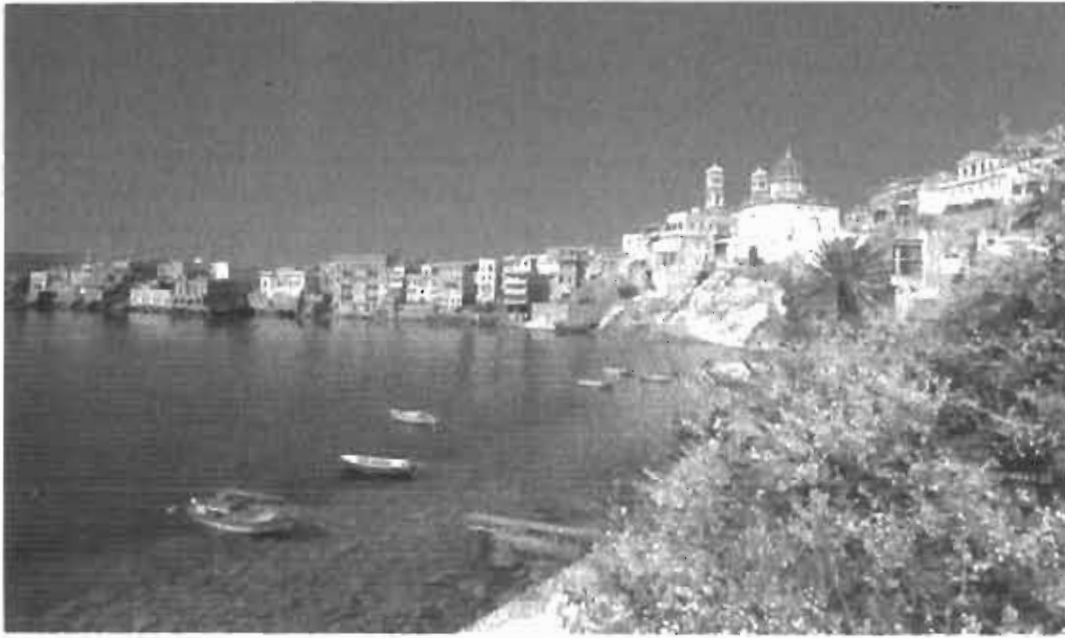
Τα έργα που έχουν προγραμματιστεί να γίνουν στο νησί θα αναβαθμίσουν ποιοτικά και ποσοτικά τον τουρισμό του και θα προσδώσουν μια νέα διάσταση στην τουριστική του υποδομή, είναι :

- δημιουργία **Καζίνο**
- επέκταση αεροδρομίου
- δημιουργία **Μαρίνας**
- **αναπαλαίωση και συντήρηση των νεοκλασικών κτιρίων της Ερμούπολης**
- **υπαγωγή της Σύρου στη Δ' ζώνη κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου**

3) **Πρόγραμμα ADAPT.**

Πρόταση με τίτλο «Προσαρμογή του Εργατικού Δυναμικού στην Βιομηχανική Αλλαγή» υπέβαλε στο Υπουργείο Εργασίας στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος ADAPT η Ένωση Ξενοδόχων Σύρου.

Το πρόγραμμα αυτό αποβλέπει στο να συμβάλλει στην προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στη βιομηχανική αλλαγή και στη βελτίωση των λειτουργιών της αγοράς εργασίας με την προοπτική της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων εν όψη του 2.000. Το ADAPT στοχεύει αφ' ενός στη δημιουργία απασχόλησης και ανάπτυξης του εργατικού δυναμικού μέσω επαγγελματικής κατάρτισης για την βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων και την εξασφάλιση εργασίας και αφ' εταίρου στη βελτίωση και ανάπτυξη των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών με ένα σύνολο ενεργειών / δράσεων του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων.

Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσω διακρατικής συνεργασίας με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, τη συνεργασία και τη διάδοση πληροφοριών για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των συστημάτων και υπηρεσιών.

Η Ένωση Ξενοδόχων Σύρου ακολουθώντας τη φιλοσοφία ότι ο τουρισμός αποτελεί μια από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες των Κυκλάδων - και της Σύρου ειδικότερα - καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής και την ανοδική πορεία του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων, εξασφαλίζοντας παράλληλα απασχόληση, αφού ο εκσυγχρονισμός των τουριστικών μονάδων και οι επενδύσεις δημιουργούν συνεχώς νέες θέσεις απασχόλησης, σχεδίασε με την βοήθεια εξωτερικών συμβούλων / συνεργατών μια σειρά ολοκληρωμένων δράσεων που αποσκοπούν στην βελτίωση της προσαρμογής και της ευκαμψίας επιχειρήσεων και στελεχών για την βελτίωση της ποιότητας και της διαχείρισης των μονάδων, ώστε να προσαρμοστούν στην Ευρωπαϊκή διάσταση της τουριστικής αγοράς.

Ο προϋπολογισμός που εγκρίθηκε είναι 37.500.000 δραχμές επιμεριζόμενος στις εξής ενέργειες :

- Έρευνα - Μελέτη για τη βελτίωση του τουριστικού προσανατολισμού της Σύρου και την κάλυψη της διαρθρωτικής ανάγκης αναμόρφωσης της τουριστικής αγοράς εργασίας.
- Διοργάνωση ημερίδας με θέμα «Οι επιπτώσεις του τουρισμού και της τουριστικής ανάπτυξης στην απασχόληση».
- Δημιουργία Κέντρου Τουριστικών Σπουδών με τη μέθοδο εκπαίδευσης εξ αποστάσεως (*LONG DISTANCE LEARNING*), ώστε να προσφέρονται εξειδικευμένες γνώσεις που ένα πρόγραμμα κατάρτισης σεμιναριακής μορφής δεν μπορεί να καλύψει και βέβαια να διευρυνθεί ο αριθμός των ατόμων που επιθυμούν να καταρτιστούν και μελλοντικά να ενταχθούν στην τουριστική αγορά εργασίας.
- Ολοκληρωμένη δράση για προβολή, προώθηση και πληροφόρηση μέσω των μέσων μαζικής επικοινωνίας με ραδιοφωνικές εκπομπές και βιντεοταινία.
- *SMALL BUSINESS PARTEN* μέσω της διακρατικής συνεργασίας, πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και επιχειρηματιών για ανταλλαγή εμπειριών και συνεργασίες.
- Επαγγελματική κατάρτιση σε θέματα του τουριστικού *MARKETING* και *MANAGEMENT*.

Το πρόγραμμα αυτό που θα διαρκέσει περίπου 20 μήνες θα διεξαχθεί σε συνεργασία με το ΚΕΚ ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ του Δήμου Άνω Σύρου, το Δήμο Άνω Σύρου και την Γ. Γ. Λαϊκής Επιμόρφωσης καθώς και με διακρατικούς εταίρους το SIGMA TRAVEL SYSTEM (Ιταλία) και το BUB (Γερμανία).

4) Καζίνο.

Μετά από συνεχείς πιέσεις των τοπικών Φορέων με πρωτοστατούντα τον συμμετόχο Δήμο Ερμούπολης δόθηκε η Άδεια Λειτουργίας Καζίνο στη Σύρο. Οι εγκαταστάσεις (οι προσωρινές) είναι σχεδόν έτοιμες και όλα δείχνουν ότι το Καζίνο θα λειτουργήσει το Δεκέμβριο του 1996.

Πολλά τουριστικά νησιά θα ζήλευαν την επιτυχία αυτή της Σύρου που σίγουρα θα συμβάλλει κατά το μεγαλύτερο ποσοστό στην τουριστική της ανάπτυξη. Αλλά η δημιουργία του Καζίνο μπορεί να επιφέρει μια σειρά οικονομικών επιπτώσεων, θετικών και αρνητικών, δηλαδή :

- ◆ έσοδα από τη λειτουργία του
- ◆ δημιουργία θέσεων εργασίας
- ◆ δημιουργία θετικών επιπτώσεων στα υπάρχοντα τουριστικά καταλύματα
- ◆ αύξηση του κόστους ζωής, των ενοικίων και της αξίας των κατοικιών μέσα στην Ερμούπολη
- ◆ αυξημένο κόστος από τη δημιουργία πρόσθετων υπηρεσιών εξυπηρέτησης
- ◆ αύξηση της αξίας γης

Ωστόσο αν οι οικονομικές επιπτώσεις αποτελούν τουλάχιστον στις αρχικές προθέσεις του Δήμου το σημαντικότερο κίνητρο, οι αρνητικές επιπτώσεις ίσως περιορίσουν σημαντικά το εύρος των οικονομικών αποτελεσμάτων από τη λειτουργία του :

- ◆ μεταβολή της νοοτροπίας των Συριανών με ροπή προς τον τζίρο
- ◆ αλλαγή του συστήματος αξιών και του επιπέδου ζωής
- ◆ αλλοίωση του χαρακτήρα της Ερμούπολης και της Σύρου γενικότερα
- ◆ ευρύτερη αλλοίωση των υπόλοιπων τουριστικών πόρων
- ◆ αύξηση της εγκληματικότητας
- ◆ τάσεις διαφθοράς των νομικών, εκτελεστικών και διοικητικών υπηρεσιών και Αρχών

Το ερώτημα είναι λοιπόν κατά πόσο θα συμβάλλει το Καζίνο στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Όλοι απαντούν θετικά.

Όμως η μέχρι σήμερα εμπειρία από τη λειτουργία των υφισταμένων Καζίνο έχει αποδείξει ότι η κύρια πελατεία τους είναι ημεδαποί παίκτες που δεν έφεραν τα χαρακτηριστικά του τουρίστα, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες τα επισκέφθηκαν περιστασιακά μέσα στα πλαίσια της κατανάλωσης των δραστηριοτήτων αναψυχής και του ελεύθερου χρόνου.

Μήπως η πολιτική δημιουργία του Καζίνο βασίζεται στο κέρδος μόνο της επιχείρησης που θα το λειτουργεί;

Είναι γνωστή η χαμηλή ποιότητα τουριστικής υποδομής της Σύρου σήμερα τουλάχιστον (υπηρεσίες, εξειδίκευση κλπ.), είναι γνωστό το χαμηλό προφίλ των τουριστών που την επισκέπτονται και προέρχονται κυρίως από μεσαίες και χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες, είναι γνωστή η έλλειψη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων υψηλών προδιαγραφών που να συμβάλλουν στη δημιουργία ολοκληρωμένων ποιοτικών τουριστικών προϊόντων. Επομένως θέλει σοβαρή προσπάθεια από όλους τους Φορείς ώστε το καζίνο να προσανατολιστεί σε στόχους που σχετίζονται με την τουριστική πολιτική σε προσέλκυση τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Η Σύρος που τη μαστίζει η ανεργία λόγω της αποβιομηχανοποίησης της η ανάπτυξη του τουρισμού θα συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη πολλών κλάδων παραγωγικής δραστηριότητας καθώς επίσης και διαφόρων υπηρεσιών με αποτέλεσμα να τονωθεί σημαντικά η εγχώρια παραγωγή και εμπορική δραστηριότητα. Μερικές βιοτεχνικές μονάδες θα τονωθούν με την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση των προϊόντων τους (λουκούμια, χαλβαδόπιτες, χειροτεχνήματα), η γεωργία θα αναπτυχθεί καθώς η αυξανόμενη ζήτηση θα απορροφά την ήδη μεγάλη εγχώρια παραγωγή (οπωροκηπευτικά) με περισσότερο κέρδος για τον αγρότη που θα κερδίζει τα μεταφορικά. Η μελισσοκομία με το περίφημο συριανό θυμαρίσιο μέλι, η τυροκομία

(γραβιέρα, Σα Μιχάλη κλπ.) θα αυξήσουν την παραγωγή τους για την τουριστική ζήτηση.

Επομένως ο τουρισμός πέρα από σημαντικό κλάδο παραγωγικής δραστηριότητας θα γίνει για τους Συριανούς και σημαντικός εργοδότης όχι μόνο για την τουριστική υποδομή αλλά και για άλλους κλάδους της τοπικής οικονομίας. Χάρη σ' αυτόν θα βρουν απασχόληση πολλοί άνεργοι και κυρίως υποαπασχολούμενοι.

Μαζί με τα οικονομικά οφέλη θα επιτευχθούν και κοινωνικά.

Εκτός από το πρόσθετο εισόδημα στους Συριανούς θα αποτελέσει και έσοδο για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Όμως η ανάπτυξη του τουρισμού δεν μπορεί να επιτευχθεί από τη μια στιγμή στην άλλη, αλλά ούτε και από μόνη της. Χρειάζονται σοβαρές επενδύσεις από πλευράς κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και κυρίως ιδιωτικής πρωτοβουλίας (φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα, τουριστική διαφήμιση και προβολή, καθαριότητα κλπ.).

Η Σύρος παρθένα από την τουριστική πολιτική, άγνωστη σε πολλούς, αρχίζει να ανακαλύπτεται σιγά σιγά από τους Έλληνες τουρίστες.

Οι Συριανοί επιχειρηματίες μη έχοντας ζήσει τους αλλοδαπούς δεν εξοστρακίζουν τον Έλληνα τουρίστα για χάρη τους και μπορούν να προσφέρουν στους επισκέπτες τις περισσότερες μορφές τουρισμού που ήδη σε προηγούμενο κεφάλαιο έχω αναφέρει, τον τουρισμό της πόλης (*μεσαιωνική Άνω Σύρος, νεοκλασική Ερμούπολη*) σε συνδυασμό με μορφωτικό τουρισμό, οικογενειακό τουρισμό, τουρισμό τρίτης ηλικίας, θαλάσσιο τουρισμό, **Θρησκευτικό** τουρισμό (*Καθολικά μοναστήρια - ορμητήριο για τα γειτονικά νησιά Τήνο και Πάρο*), **συνεδριακό** τουρισμό, τουρισμό εκθέσεων.

Αλλά κατά τα φαινόμενα η μορφή τουρισμού που θα αναπτυχθεί κατ' εξοχήν στη Σύρο θα είναι ο **Κοσμοπολίτικος τουρισμός**. Το Καζίνο σε συνδυασμό με μια μελλοντική *Μαρίνα προδιαγραφών, θα μετατρέψουν σιγά σιγά τη Σύρο σε ένα μικρό Μόντε Κάρλο.*

Η τουριστική των ενδιαφερόμενων *φορέων* δεν θα πρέπει να υποπέσει σε λάθη άλλων γειτονικών νησιών και περιοχών.

Η Σύρος θα πρέπει να οικοδομήσει τον τουρισμό της όχι στο «άρπα-κόλλα» αλλά σε θεμέλια γερά, με στελέχη απόφοιτους τουριστικών σχολών και όχι ο πρωινός οικοδόμος το βράδυ να γίνεται σερβιτόρος, μπάρμαν ή και οτιδήποτε σκεφθούν οι επιτήδειοι εργοδότες.

Θα μπορούσε η πολιτεία να κάνει μια νέα αρχή στην περίπτωση της Σύρου. Η συνεχής αυξανόμενη κίνηση που θεωρείται βέβαια, τουλάχιστον για την επόμενη δεκαετία θα καλύψει την αυξημένη δαπάνη της πρότασης. Κάθε επιχείρηση που θα προσφέρει υπηρεσίες θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει στελέχη ειδικευμένα στον τομέα τους. Ειδίκευση που θα αποδεικνύεται με πιστοποιητικά σπουδών και όχι εμπειρικά.

Το πλοίο χρειάζεται πλοίαρχο, αξιωματικούς και ναύτες. Δεν μπορεί ο ναύτης να κάνει τον καπετάνιο. Έτσι και τα *ξενοδοχεία* για να πάρουν *Άδεια Λειτουργίας* θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον 1 πτυχιούχο *ΤΕΙ* και οι υπόλοιποι εργαζόμενοι (*ρεσεψιονιστ, καμαριέρες, μάγειροι, σερβιτόροι*) να είναι από *σχολή του ΕΟΤ*, ο οποίος για το σκοπό αυτό θα μπορούσε άνετα με την *επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης* να ιδρύσει *ταχύρυθμη σχολή* τους χειμερινούς μήνες με *επιδοτούμενους μαθητές*. Έτσι και η εξειδίκευση θα επιτευχθεί αλλά και χρήματα θα πάρουν οι παρακολουθούντες που σίγουρα θα είναι κάθε ηλικίας. Εργαζόμενοι σε μπαρ, κάμπινγκ, ενοικιαζόμενα κλπ. θα παρακολουθήσουν υποχρεωτικά αυτά τα σεμινάρια.

Ευνόητο είναι ότι θα πρέπει να καθιερωθεί ειδική σύμβαση εργασίας για τους καταρτισμένους πλέον και όλα ... θα πάνε ρολόι από την αρχή.

Επίλογος

Ο πληθυσμός της Ερμούπολης και της Σύρου γενικότερα έχει συγκροτηθεί πάνω σε μια βιομηχανική παραγωγική βάση.

Η Σύρος δεν θα πρέπει να πάψει να είναι ο αστικός πυρήνας της ευρύτερης περιοχής, ο οποίος και μόνος θα μπορούσε να κρατήσει μερικές υπερτοπικές δραστηριότητες και υπηρεσίες, τόσο αναγκαίες για την επιβίωση αλλά ακόμη και για την τουριστική ετοιμότητα, αυτού του εύθραυστου νησιωτικού συμπλέγματος των Κυκλάδων.

Δε νοείται τουριστική ανάπτυξη η οποία θα συγκρίνεται μόνο με ποσοστά αύξησης επί τουριστικής κίνησης και όχι επί της οικονομίας του νησιού γενικότερα.

Η πραγματική τουριστική ανάπτυξη, ειδικά για την Σύρο, θα επιτευχθεί μόνο αν διατηρήσει ακέραιο και τον αστικό της χαρακτήρα, πάνω στον οποίο δημιουργήθηκε, ανδρώθηκε και αγωνίζεται χρόνια τώρα να επιζήσει.

Τον τουρισμό στην Σύρο θα πρέπει να τον δούμε - προς το παρόν - σαν ένα επιπρόσθετο εισόδημα και όχι σαν κύριο και μοναδικό.

Δεν θα πρέπει να ενδιαφέρει η αλλοίωση του αστικού χαρακτήρα του νησιού και η μετατροπή του σε χώρο ολιγόμηνο, παραθερισμού ευπόρων καλλιτεχνών, στα κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας και φτωχών Ελλήνων τουριστών στις λαϊκές παραλίες του νησιού.

Εξάλλου ο οικονομικά ανθηρός τουρίστας θα προτιμήσει τη Σύρο γι' αυτήν ακριβώς *την αστική της δομή και όψη*, θα την προτιμήσει γιατί «διαφέρει» απρόσμενα από τα άλλα «γνωστά του» Κυκλαδονήσια, θα την προτιμήσει για την άλλη «οσμή» που αποπνέει σαν **ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ.**

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΥΚΛΑΔΩΝ 1994

	ΗΜΕΛΑΠΟΙ		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΣΥΡΟΣ	13256	46685	6437	24220
ΜΥΚΟΝΟΣ	49692	115237	128284	503007
ΘΗΡΑ	8804	30098	24723	98260
ΠΑΡΟΣ	16207	62649	31409	122837
ΜΗΛΟΣ	8236	30933	2131	9889
ΤΗΝΟΣ	34138	71897	8044	29774
ΝΑΞΟΣ	6243	20604	9708	46937
ΚΕΑ	10608	31409	2801	7308
ΑΝΔΡΟΣ	15042	43335	5961	27736
ΣΕΡΙΦΟΣ	5221	15752	2496	6651
ΣΙΦΝΟΣ	3901	10236	2532	6487
ΚΥΘΝΟΣ	1154	8642	192	764
ΙΟΣ	2533	9469	19869	65952
ΣΥΝΟΛΟ	175035	496946	244587	949822

Πίνακας Ι

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΥΚΛΑΔΩΝ 1995

	ΗΜΕΔΑΠΟΙ		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΣΥΡΟΣ	19354	54691	4809	14976
ΜΥΚΟΝΟΣ	45173	143067	130492	500777
ΘΗΡΑ	8880	26760	23948	91667
ΠΑΡΟΣ	15384	57070	26197	113043
ΜΗΛΟΣ	9957	34982	4077	16128
ΤΗΝΟΣ	35433	79290	7578	33490
ΝΑΞΟΣ	6312	17798	9403	44149
ΚΕΑ	10015	31890	1304	4684
ΑΝΔΡΟΣ	12186	37260	2546	10247
ΣΕΡΙΦΟΣ	3568	10308	868	3344
ΣΙΦΝΟΣ	1584	4402	763	2009
ΚΥΘΝΟΣ	1948	12465	171	653
ΙΟΣ	1936	6110	12694	35108
ΣΥΝΟΛΟ	171730	516093	224850	870275

Πίνακας II

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ
ΚΥΚΛΑΔΩΝ 1995

	ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΑΜΟΡΓΟΣ	5	96	187
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	9	171	330
ΑΝΔΡΟΣ	21	605	1113
ΙΟΣ	33	709	1341
ΚΕΑ	5	156	299
ΚΥΘΝΟΣ	4	196	398
ΜΗΛΟΣ	15	324	622
ΜΥΚΟΝΟΣ	131	2865	5422
ΝΑΞΟΣ	70	1222	2364
ΠΑΡΟΣ	116	2473	4739
ΣΕΡΙΦΟΣ	8	141	263
ΣΙΚΙΝΟΣ	1	18	37
ΣΙΦΝΟΣ	19	313	620
ΣΥΡΟΣ	35	859	1607
ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ	169	3026	5830
ΤΗΝΟΣ	28	899	1671
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	8	126	242
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	677	14199	27085

Πίνακας III

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΝΟΙΚ.ΔΩΜΑΤΙΩΝ
ΚΥΚΛΑΔΩΝ 1994

	ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΑΜΟΡΓΟΣ	66	438	929
ΑΝΑΦΗ	7	32	71
ΑΝΔΡΟΣ	209	1318	3013
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	84	482	1023
ΘΗΡΑ	407	2535	5580
ΙΟΣ	233	1541	3415
ΚΕΑ	46	229	540
ΚΙΜΩΛΟΣ	5	40	82
ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ	32	208	437
ΚΥΘΝΟΣ	57	353	887
ΜΗΛΟΣ	123	514	1112
ΜΥΚΟΝΟΣ	283	1907	4172
ΝΑΞΟΣ	270	1537	3488
ΠΑΡΟΣ	576	3135	7064
ΣΕΡΙΦΟΣ	73	370	803
ΣΙΚΙΝΟΣ	23	111	234
ΣΙΦΝΟΣ	245	954	2008
ΣΥΡΟΣ	69	434	956
ΤΗΝΟΣ	339	1107	2589
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	33	172	373
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	3180	17417	38776

Πίνακας IV

CAMPING ΚΥΚΛΑΔΩΝ 1995

	ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ
ΑΝΔΡΟΣ	1
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	1
ΙΟΣ	4
ΚΕΑ	1
ΜΥΚΟΝΟΣ	2
ΝΑΞΟΣ	3
ΠΑΡΟΣ	6
ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ	3
ΣΕΡΙΦΟΣ	1
ΣΥΡΟΣ	2
ΤΗΝΟΣ	1
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	1
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	26

Πίνακας V

Αφίξεις τουριστών στη ν.Σύρο και το
Ν.Κυκλάδων

Έτος	ν. Σύρος	Ν. Κυκλάδων	Αναλογία (%) ν.Σύρου επί του Ν.Κυκλάδων
1990	18043	242810	7,43
1991	15532	243015	6,39
1992	18915	307207	6,16

Πίνακας VI

Διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα
της ν.Σύρου και του Ν.Κυκλάδων

Έτος	ν. Σύρος (διανυκτερεύσεις)	Ν. Κυκλάδων (διανυκτερεύσεις)	Αναλογία (%) ν.Σύρου επί του Ν.Κυκλάδων
1990	54171	945113	5,73
1991	48697	917959	5,3
1992	57900	1154542	5,01

Πίνακας VII

Αφίξεις τουριστών περιόδου αιχμής στη
ν. Σύρο και στο Ν.Κυκλάδων

Έτος	ν. Σύρος (αφίξεις Ιουνίου - Αυγούστου)	Ν. Κυκλάδων (αφίξεις Ιουνίου - Αυγούστου)	Αναλογία (%) ν.Σύρου επί του Ν.Κυκλάδων
1990	6986	149075	4,69
1991	6905	156430	4,41
1992	10373	192312	5,39
1993	9006	232352	3,88
1994	13068	273163	4,78

Πίνακας VIII

Διανυκτερεύσεις περιόδου αιχμής σε τουρι-
στικά καταλύματα της ν.Σύρου και του
Ν.Κυκλάδων

Έτος	ν. Σύρος (αφίξεις Ιουνίου - Αυγούστου)	Ν. Κυκλάδων (αφίξεις Ιουνίου - Αυγούστου)	Αναλογία (%) ν.Σύρου επί του Ν.Κυκλάδων
1990	27450	621819	4,41
1991	27911	627134	4,45
1992	40355	781814	5,16
1993	23408	838592	2,79
1994	54448	1015267	5,36

Πίνακας ΙΧ

**Οικονομικά ενεργός πληθυσμός ν.Σύρου στην
απογραφή του 1981 και πραγματική απασχό-
ληση το 1993**

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	1981		1993	
	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	(%)	Αριθμός πραγματικά απασχολούμενων	(%)
Γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, θήρα, αλιεία.	780	11,21	366	5,63
Ορυχεία (μεταλλεία, λατομεία, αλυκές)	41	0,59	206	3,17
Βιομηχανία, βιοτεχνία	2240	32,18	506	7,78
Ηλεκτρισμός, φωταέριο, ατμός, ύδρευση	80	1,15	627	9,64
Οικοδομήσεις και Δημόσια έργα	583	8,38	998	15,35
Μεταφορές, αποθηκεύσεις, επικοινωνίες	943	13,55	435	6,69
Υπηρεσίες (δημόσιο, εμπόριο, ξενοδοχεία, τράπεζες κλπ)	2065	29,67	3365	51,75
Νέοι	112	1,61	0	0
Μη δηλώσαντες	117	1,68	0	0
Σύνολο	6961	100	6503	100

Πίνακας X

Αριθμός κλινών σε τουριστικά καταλύματα
της ν.Σύρου και του Ν.Κυκλάδων το 1993

Κατηγορίες καταλυμάτων	ν. Σύρος (αριθμό κλινών)	Ν. Κυκλάδων (αριθμό κλινών)	Αναλογία (%) ν.Σύρου επί του Ν.Κυκλάδων
Ξενοδοχεία	761	22000	3,46%
Ενοικιαζόμενα δωμάτια	744	24790	3,00%
Σύνολο	1505	46790	3,22%

Πίνακας XI

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»
2. «ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ» Ι.ΤΡΑΥΛΟΥ - Α. ΚΟΚΚΟΥ
3. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΣΥΡΙΑΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
4. ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ»
5. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ»
6. «ΣΥΡΟΣ» ΑΝ.ΚΑΡΤΑ
7. «ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ» Μ.ΣΙΓΑΛΑ
8. «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΥΡΟΥ» Α. ΦΡΑΓΚΙΔΗ

